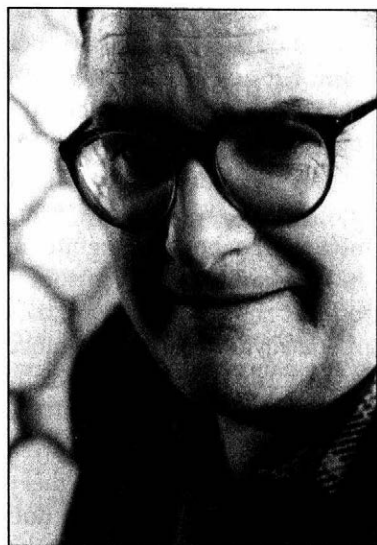

Odešel sociální ekolog Bohuslav Blažek

V dnešní době, kdy klíčem k intelektuálnímu úspěchu bývá co nejužší specializace a většinou také zázemí některé etablované instituce, kdy jednotlivé vědní obory střeží své vykolíkové claimy navzdory deklarované potřebě interdisciplinarity, jsou vzácností lidé schopní tyto hranice prolamovat a pohybovat se v prostoru patřícím všem a současně nikomu. Jednu z takových originálních a výjimečných osobností česká kultura nedávno ztratila – 23. listopadu loňského roku zemřel ve věku nedožitých šedesáti dvou let Bohuslav Blažek.

Vzděláním filmový a televizní dramaturg, filozof a psycholog, působil Blažek od šedesátých let 20. století postupně nebo paralelně v mnoha různých rolích a institucích. Jako nekonformní a komunistickému režimu nepohodlný intelektuál musel mnohé z nich nedobrovolně opustit. V 60. letech byl jistou dobu členem redakcí časopisu *Tvář* a *Literárních novin* (nedávno na něj vzpomněl v této souvislosti Ludvík Vaculík) a později i dalších periodik, vydělával si nějaký čas mytím oken a výloh, byl režisérem v Armádním filmu, pracoval několik let jako výzkumník v Ústavu krajinné ekologie ČSAV, jako prognostik ve Sportpropagu, zařízení Čs. svazu tělesné výchovy, po listopadu 1989 pracoval pro Občanské fórum, aby nakonec založil svou vlastní organizaci EcoTerra specializující se na regionální diagnózy a prognózy.

Bohuslav Blažek byl vyhledávaným moderátorem diskusí u kulatých stolů a brainstormingů, při kterých uplatňoval invenční herní techniky vlastní provenience, byl účastníkem rozhlasových i televizních diskusí, vyučoval na vysokých školách: na DAMU a na ČVUT – fakultách architektury a stavební, spolupracoval s architekty a urbanisty, jako publicista přispíval do nejrůznějších časopisů, byl autorem, spoluautorem nebo překladatelem téměř dvaceti knižních publikací, místopředsedou Spolku pro obnovu venkova. Tento výčet Blažkových angažmá je nepochybně neúplný, stejně jako je neúplný i následující pokus o výčet oborů na jejichž terénu se Blažek pohyboval nebo do nichž příležitostně vstupoval. Patřily k nim filozofie, metodologie vědy (čtenáře, který zná okruh pozdějších Blažkových odborných zájmů, asi překvapí, že svou diplomovou práci na Filozofické fakultě UK Blažek napsal o Bohrově principu komplementarity), sémiotika, prognostika, sociální komunikace, literární věda, mediální studia, film a fotografie, sociální psychologie,

Bohuslav Blažek

Foto Kryštof Blažek

pedagogika, sociální práce, ekologie, architektura, urbanismus, společenské aspekty životního prostředí a – jak ještě doložím – také sociologie. Byl to však zejména prostor na styku těchto oborů nebo mezi nimi, kde byl Bohuslav Blažek nejvíce doma a odkud čerpal své nejpodnětnější myšlenky. Sám sebe Blažek považoval za sociálního ekologa, přičemž identitu tohoto zaměření definoval v jednom ze svých článků odkazem na takové poválečné autory, jako jsou Beck, Becker, Hassenpflug, Jahn, Kluge, Stokols, Wicker. V jeho pojetí zahrnovala role sociálního ekologa jak složku činnosti poznávací, tak aktivity vedoucí k prosazování ekologického myšlení u veřejnosti a ekologického řešení praktických problémů.

V posledních letech se Blažkova pozornost stále více zaměřovala na problematiku českého venkova, který chápal jako prostředí tvořené navzájem propojenými a mezi sebou interagujícími prvky krajinnými, sociálními a kulturními. Prostředí, kde komunitním způsobem žijí venkované vytvářející si specifický vztah k přírodě i k sobě samým. Venkov konfrontoval s městem a proti ohrožení venkova, které spatřoval v kulturní a mocenské expanzi města, se Blažek energicky angažoval nejen v mnoha svých pracích a veřejných vystoupeních, ale také jako organizátor a jako poradce obcí a institucí zabývajících se revitalizací venkova.

Bohuslav Blažek byl myslitel, autor a diskutér mimořádně vzdělaný a nad to také neobyčejně pracovitý. Uměl psát srozumitelně a kultivovaně – jeho novinářská zkušenost mu k tomu poskytla dobrou školu. Jeho vystoupení a příspěvky byly vždy zajímavé a často čerily stojaté vody – překračovaly ustálené pohledy a nabízely nové vidění tradičních problémů. Často proto vyvolávaly polemiku. Blažek totiž nebyl „organizačním“ člověkem – necítil se být svázan ve svých názorech a vystoupeních loajalitou k formálním institucím, v posledních patnácti letech ostatně působil na volné noze.

Nevím, že by byl Bohuslav Blažek někdy sám sebe považoval za sociologa, i když jiní tak občas činili, hovořice o něm jako o sociologovi (médií), ale stejně tak i jako o antropologovi, psychologovi, filozofovi, metodologovi aj. Jeho sociální okruh, myslím, sociology nezahrnoval, s institucemi reprezentujícími náš obor mnoho kontaktů neměl (před r. 1990 by mu to ostatně ani nebylo umožněno), mezi autory publikujícími v *Sociologickém časopise* se Blažkovo jméno nevyskytovalo. Své pojetí sociální ekologie Blažek nespojoval s pracemi sociologické Chicagské školy, která podle jeho mínění pouze vnesla prostorové hledisko do urbánní sociologie. „Jeho“ sociální ekologie se zrodila až po 2. světové válce.

Přes to však, bez ohledu na to, zda byly přiznány a institucionálně vyjádřeny, jsou sociologické prvky v Blažkových pracích i v jeho dalších aktivitách zcela zřejmé. Konec konců Blažkova sociální ekologie se v mnoha ohledech protíná se sociologickou environmentalistikou reprezentovanou u nás např. sociology Hanou Librovou a Janem Kellerem (s kterým si nedávno Bohuslav Blažek vyměnil názory v poněkud nešťastné polemice o pracích Murraye Bookchina). Sociologický pohled najdeme zejména v Blažkových publikacích o společenském fungování médií a o problematice venkova. V těch posledních jakoby v novém hávu a nových podmínkách občas ožívala tradiční sociologická diskuse o sociálních důsledcích urbanizace, proměně Gemeinschaft na Gesellschaft, a snad i jistá ruralistická nostalgie. Dvě z Blaž-